

stadsvogel

conferentie 2011

lezingenoverzicht

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: mr. H.J.M.A. Zwetsloot

Titel: Laat natuur zich standaardiseren?

Samenvatting:

Binnen de gelederen van het ministerie van EL & I en met name haar uitvoerende diensten (Dienst Landelijk Gebied en Dienst Regelingen) wordt gewerkt aan het ontsluiten van voorlichtende informatie over de meest gebruikelijke maatregelen bij veel voorkomende ruimtelijke ingrepen, als die ingreep de daar aanwezige beschermde soorten bedreigen.

Centraal in dit project staat, op basis van de Flora- en faunawet, dus voorlichtend materiaal in de vorm van soorten standaards. Deze soorten standaards zullen duidelijkheid brengen over de te nemen maatregelen (en hun effectiviteit) om eventuele negatieve effecten voor individuen en of voor de populatie te voorkomen of te verminderen, indien een bepaalde ruimtelijke ingreep zich aandient en daarbij soorten (individueel en/of als groep) bedreigt. Dit dusdanig dat de aanvragers/initiatiefnemers en diens adviseurs ook een goede basis hebben van waaruit zij de lokale situatie kunnen beoordelen.

Dit tegen de achtergrond om te komen tot vereenvoudiging van de diverse vergunningen stelsels, de behandeltijd per aanvraag naar beneden te brengen, het verlagen van de administratieve lastendruk, het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid en het effectiever invulling geven aan de beleidslijn dat economie en ecologie goed samen kunnen gaan.

Maar bestaan er wel van dergelijke standaardmaatregelen? Voegt dit wat toe? Op deze en andere vragen zal worden ingegaan door de betrokken projectleider aan de hand van een voorbeeld van een soorten standaard en wel die over de mooie en bijzondere stadsvogel de Gierzwaluw.

Contactgegevens:

mr. H.J.M.A. Zwetsloot
Landelijk Projectleider

Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie
Postbus 20021
3501 LA, Utrecht

@ : t.zwetsloot@minlnv.nl

🌐 : <http://www.dienstlandelijkgebied.nl>

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Drs. Ing. Rik van Kraaij

Titel: MIA en Vamil – Milieu-investeringen met belastingvoordeel

Samenvatting:

Ondersteund de overheid voor bedrijven die investeren in biodiversiteit en natuur? Wat kunnen de MIA en Vamil betekenen voor versterking van stedelijke biodiversiteit? Kan ik belastingvoordeel krijgen op het aanpassen van mijn bedrijfspand of bedrijfsterrein om vogels en andere dieren een groter leefgebied te geven?

Wat is de ondersteuning die daarvoor geboden wordt? Hoe groot is het belastingvoordeel? Voor wie geldt die en wat moet je er voor doen? Waar kun je informatie vinden over de MIA en Vamil?

Deze en andere vragen gericht op het gebruik van de bovenstaande fiscale stimuleringsregelingen zullen beantwoord worden aan de hand van praktische voorbeelden, het liefst vanuit het publiek.

Contactgegevens:

drs. ing. R.J. (Rik) van Kraaij
Adviseur Implementatie Milieutechnologie Fiscaal

Agentschap NL
Postbus 10073
8000 GB Zwolle

@ : rik.vankraaij@agentschapnl.nl

🌐 : www.agentschapnl.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Arnold van Kreveld & Christian Bekhuis

Titel: De permanente waarde van tijdelijke Natuur

Samenvatting:

Om 'gedoe' met beschermde soorten te voorkomen proberen veel ontwikkelaars hun braakliggende terreinen vrij te houden van natuur. Daardoor wordt er geen gebruik gemaakt van het enorme areaal aan braakliggende gronden (een oppervlakte van 2x Texel) dat geschikt is voor Tijdelijke Natuur. De bij veel gemeentes, ontwikkelaars, zandwinners en havenbedrijven aanwezige positieve energie wordt de kop in gedrukt in plaats van aangewakkerd.

Tijdelijke Natuur is een concept van InnovatieNetwerk dat wel gebruik maakt van die positieve energie. Bij Tijdelijke Natuur wordt voor een gebied vooraf een ontheffing aangevraagd voor het verwijderen van beschermde soorten die er nog niet voorkomen. Zonder verplichting tot compensatie of mitigatie. Voorwaarde is wel dat er in het gebied ruimte wordt gegeven aan natuur.

Gemeente Almelo heeft als een van de eerste terreineigenaren gekozen voor Tijdelijke Natuur, o.a. vanwege het te verwachten procedureel voordeel, de kostenbeperking en het groene imago en de mogelijkheid om de samenwerking met natuurorganisaties te intensiveren. Groen was al belangrijk, maar geïnspireerd door de tijdelijke natuur zijn er extra maatregelen getroffen om het gebied aantrekkelijker te maken voor flora en fauna. Bij de uitwerking van het concept bleken er nog diverse aandachtspunten. Zo kunnen zich planten vestigen waar boeren last van hebben en moet worden getoetst of je na enkele jaren natuurontwikkeling niet tegen de Boswet aanloopt (dat verschilt per provincie). Maar alles afwegende is de ervaring positief en ook andere terreineigenaren die hebben gekozen voor Tijdelijke Natuur blijken graag wat extra te doen voor de natuur in de vorm van een aantrekkelijke inrichting, beheer en educatie.

Contactgegevens:

Arnold Kreveld
Bureau Stroming i.o.v. InnovatieNetwerk Bureau Stroming
Postbus 31070
6503 CB Nijmegen

@ : a.kreveld@xs4all.nl

☞ : www.stroming.nl

Christian Bekhuis
Bekhuis-advies.
Landschapstechnisch adviesbureau
Varwick 6
7634 RJ Tilligte

@ : chr.bekhuis@hetnet.nl

☞ : [www. http://nl.linkedin.com/in/christianbekhuis](http://nl.linkedin.com/in/christianbekhuis)

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Jip Louwe Kooijmans
Titel: Stad of natuur? Lessen uit Texas

Samenvatting:

Sinds 2007 woont meer dan helft van de wereldbevolking in de stad. Het stedelijk landschap is dynamisch en verandert soms snel, dan weer geleidelijk. Door renovatie, sloop, nieuwbouw en stadsuitbreiding past de mens de stad steeds weer aan veranderende wensen en mogelijkheden aan.

De wijze waarop mens het landschap vormgeeft bepaalt in belangrijke mate het voorkomen van planten en dieren. Dat geldt ook voor het stedelijk gebied. Tot voor kort hadden natuurbeschermers en vogelaars weinig aandacht voor het stedelijk gebied. In de stad wonen mensen, de natuur begint pas buiten de bebouwde kom. maar is de grens tussen binnen en buiten de bebouwde kom wel zo scherp?

In mei 2011 vond in Austin TX een internationaal congres plaats over dit onderwerp. In de staat Texas liggen niet alleen 3 van de 10 grootste steden van de VS, maar er wordt ook al 15 jaar gewerkt aan de promotie van het vogels kijken. Voorafgaande aan het congres – waar ik een van de sprekers was – reisde ik door de staat om dit met eigen ogen te zien en sprak met uiteenlopende mensen over dit onderwerp, van landelijk beleidsmakers tot lokale vrijwilligers. Iedereen had een eigen verhaal, zoals over de bescherming van de endemische Golden-cheeked warbler, die voornamelijk bedreigd wordt door de speculatieve waarde van de grond van zijn leefgebied.

Als dit het land is van de onbeperkte mogelijkheden wat kunnen wij daar in Nederland van leren?

Contactgegevens:

Jip Louwe Kooijmans
Programmacoördinator

Vogelbescherming Nederland
Postbus 925
3700 AX Zeist

@ : Jip.louwekooijmans@vogelbescherming.nl
🌐 : www.vogelbescherming.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Drs. Wouter Halfwerk
Titel: Stadsvogels en stadslawaai

Samenvatting:

De meeste vogels zijn voor hun overleving en reproductie sterk afhankelijk van geluiden. Ze gebruiken zang voor het aantrekken van vrouwen en voor het verdedigen van hun territorium tegen ongewenste indringers. In veel steden is dit echter niet altijd even simpel gezien het hoge lawaainiveau wat onder andere veroorzaakt wordt door de vele auto's, treinen, trams en bussen. Doordat verkeerslawaai doorgaans echter laag in toonhoogte is hebben vogels de mogelijkheid zich aan te passen door juist hoger te gaan zingen. In mijn onderzoek concentreer ik me op het zanggedrag van de koolmees in relatie tot verkeerslawaai. Hierbij wil ik weten hoe koolmezen zich precies aan het lawaai kunnen aanpassen en of deze aanpassing voldoende is om te kunnen overleven in steden en langs snelwegen. Juist doordat de koolmees nog steeds op zeer lawaaiige plekken broedt, is het een ideale modelsoort om te onderzoeken wat de factoren zijn die maken of een soort hinder ondervindt van lawaai en hoe deze factoren het best te bestrijden zijn.

Contactgegevens:

Drs. Wouter Halfwerk
promovendus IBL, Universiteit Leiden

Sylvius Laboratory,
Sylviusweg 70
2333 BE Leiden

@ : w.halfwerk@biology.leidenuniv.nl

☎ :

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Henk Sierdsema & Jan Schoppers

Titel: Stadsvogelbenchmark

Samenvatting:

De stadsvogelbenchmark: Een nieuwe manier van het bevorderen van natuurbehoud bij gemeenten.

Henk Sierdsema, Jan Schoppers, Jip Louwe Kooijmans & Robert Kwak

Vogels zijn een belangrijke indicator voor de kwaliteit van het leven in stedelijke gebieden. Bewoners genieten van vogels in hun buurt en spenderen vaak veel tijd en geld aan vogels om de overleving en voortplanting te bevorderen in hun tuin.

Echter, 'openbaar groen'-gebieden kunnen vanwege hun grootte en type habitat, meer bijdragen voor vogels in de bebouwd gebied dan het groen in particuliere tuinen.

Gemeenten, verantwoordelijk voor het openbaar groen, zijn dus een belangrijke partij in de bescherming van vogels van stedelijk gebied.

Vogelbescherming Nederland & SOVON Vogelonderzoek Nederland hebben de 'Stadsvogelindicator' ontwikkeld. Deze indicator is opgesteld om het gebruik van vogelgegevens als indicatoren voor de kwaliteit van de leefomgeving in het bebouwd gebied te vergemakkelijken. De indicator combineert regionale trend-informatie over stadsvogels met een benchmark-functie. De benchmark vergelijkt het voorkomen van vogels in een bepaald stedelijk gebied met referentiewaarden. Door punttellingen, zowel in het broedseizoen als in de winter, worden gegevens verzameld over het voorkomen van vogels. Vogelliefhebbers kunnen eenvoudig deelnemen door het tellen van de vogels in hun eigen buurt. De waarnemingen worden 'gebenchmarkt' met referentiewaarden voor een reeks van stedelijke habitats zoals stadscentra, woonwijken (variërend in leeftijd en openheid), stedelijke parken en industriële gebieden. De benchmark biedt niet alleen inzicht op het niveau van soorten, maar ook op het niveau van de ecologische gilden. Informatie over de leefgebieden van de soorten en gilden wordt vervolgens gebruikt om de gemeente te voorzien van duidelijke richtlijnen voor de instandhouding van stedelijke vogels en habitats.

Contactgegevens:

Henk Sierdsema

SOVON Vogelonderzoek Nederland
Postbus 6521
6503 GA NIJMEGEN

@ : henk.sierdsema@sovon.nl

🌐 : www.sovon.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Plenaire lezing: Dr. Diana de Jong

Titel: Gebiedsontwikkeling: rood en groen in de mix

Samenvatting:

Als een van de grootste gebiedsontwikkelaars van Europa geeft Bouwfonds Ontwikkeling al 65 jaar vorm aan vooruitgang. Bouwfonds ontwikkelt integrale woongebieden en kleinschalige multifunctionele projecten, waar het goed wonen, leven en recreëren is. In haar lezing gaat Diana in op de betekenis van integrale gebiedsontwikkeling voor de kwaliteit en vitaliteit van stedelijke leefomgevingen. Centraal staat de wisselwerking tussen stad en land. Niet een strikte scheiding tussen rood en groen maar een bij het gebied passende mix is wat huidige en toekomstige bewoners vragen.

Contactgegevens:

Dr. Diana de Jong
Directeur Gebiedsontwikkeling

Bouwfonds Ontwikkeling
Westerdorpsstraat 66
3871 AZ Hoevelaken
Postbus 15
3870 DA Hoevelaken

@ : d.jong@bouwfonds.nl

🌐 : www.bouwfonds.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Kees de Pater

Titel: Vogels & mensen, buren in de stad

Samenvatting:

Vogels maken blij. Zoals een merel die zingt op een zomerdag of het cabaret van mezen bij het wintervoer. Als vogels ontbreken of het slecht gaat, moeten we ons zorgen maken. Want vogels vertellen iets over ons leefmilieu. Veruit de meeste Nederlanders wonen in de bebouwde kom, het eerste contact met natuur is in de eigen tuin of de eigen straat.

Hoe groot is het draagvlak voor vogels, en Vogelbescherming onder Nederlanders?

Uit onderzoek in opdracht van Vogelbescherming Nederland blijkt o.a. dat een ruime meerderheid van de bevolking het belangrijk vindt dat vogels beschermd worden omdat vogels staan voor een gezonde natuur. Evenveel mensen vinden ook dat vogels horen bij het Nederlandse landschap en dat we moeten voorkomen dat zeldzame vogels uitsterven. Een deel van de mensen merkt zelf dat er vogelsoorten in de omgeving verdwijnen.

Wat doet Vogelbescherming met deze kennis en wat kunnen mensen zelf doen?

Contactgegevens:

Kees de Pater
Hoofd communicatie

Vogelbescherming Nederland
Postbus 925
3700 AX Zeist

@ : kees.depater@vogelbescherming.nl

🌐 : www.vogelbescherming.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Martin Melchers
Titel: Groot-Amsterdam als vogelparadijs

Samenvatting:

Mijn naam is Martin Melchers – voormalig stadsecoloog van Amsterdam. In mijn lezing kijk ik terug vanaf mijn start als kleine natuurvorser eind jaren veertig tot vandaag de dag.

Aan de orde komen de factoren die een stad als Amsterdam tijdens mijn leven aantrekkelijk hebben gemaakt voor vogels. Dat zijn onder andere: de dynamiek en de ligging van de stad, en de voedselsituatie en broedgelegenheid voor vogels. Ik besteed aandacht aan vogelonderzoek uit verleden en heden, de soortenrijkdom en de recreatieve voetafdruk.

Dit verhaal gaat over Amsterdam als vogelparadijs voor mij gedurende mijn leven tot nu toe, ondersteund door eigen kleuren dia's en zwart wit dia's van mijn leermeester J. Walters, de Nederlandse plevieren specialist. Onderliggende boodschap is dat ik iedereen een leermeester toe wens bij zijn eerste stappen in de wilde natuur.

Contactgegevens:

Martin Melchers
Laplacestraat 65
1098 HS Amsterdam

@ : martmelchers@gmail.com

☎ :

Stadsvogelconferentie 2011

Spreeker: Gitty Korsuize

Titel: Vogels ♥ Utrecht

Samenvatting:

Vogels brengen de stad tot leven. In Utrecht hebben we vorig jaar de eerste gierzwaluw tot broeden verleid in de jaren '90 wijk Voordorp. In de groenarme wijk Lombok zijn 75 geveltuinen en boomtuinen aangelegd. Wat we tot nu toe bereikt hebben voor vogels in Utrecht was zonder de hulp van bewoners onmogelijk geweest.

Het Utrechtse Stationsgebied wordt de komende jaren flink onder handen genomen. Tijdens de lezing laat de stadsecoloog van Utrecht de kansen voor vogels in ♥ Utrecht zien. We gaan met de bewoners van Utrecht, vastgoedontwikkelaars in het gebied en andere belanghebbenden in discussie over de toekomst van de vogels in ♥ Utrecht. Want ook vogels hopen we in de stad te zien, en wel ver voor 2030.

Project Organisatie Stationsgebied, Twitter: cu2030, Website: www.cu2030.nl

Contactgegevens:

Gitty Korsuize
stadsecoloog

Gemeente Utrecht
Postbus 8406
3503 RK Utrecht

@ : g.korsuize@utrecht.nl

🌐 : www.utrecht.nl/groenenblauw

Stadsvogelconferentie 2011

Sprekers: Raymond van Breemen & Willem Veenhuizen

Titel: Vogels [houden] van Breda

Samenvatting:

Hoewel ecologie bij de gemeente Breda al tientallen jaren geïntegreerd is in het milieu- en ruimtelijke orderingsbeleid (bv sinds begin jaren 90 geen gebruik chemische onkruidbestrijdingsmiddelen meer) en bij de inrichting van de openbare ruimte, is er pas sinds ca tien jaar sprake van structureel ecologisch beheer.

In 2001 is door de raad – op hoofdlijnen - de Ecologische Groenstructuur (EGS) van Breda vastgesteld. Hiervan maken deel uit: de wegbermen en sloten, het groen langs doorgaande wegen en waterlopen, ecologisch beheerde (delen van) parken, gemeentelijke natuurgebieden en landschapselementen.

Deze EGS (750 ha) is uitgewerkt tot op perceelsniveau in twee bestekken. Het beheer van de bermen en sloten (bulkwerk) is uitbesteed aan een aannemer. Het beheer van natuurgebieden, gemeentelijke houtopstanden, graslanden, landschapselementen en eco-parken (maatwerk) wordt uitgevoerd door een specialistische eco-ploeg van de eigen groendienst.

Enkele belangrijke aspecten van het Breda'se eco-beheer zijn:

- Alle bermen (350 ha) worden één of twee maal per jaar gemaaid en afgevoerd. Er wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van methoden waarbij het maaisel niet verpulverd wordt en enige dagen blijft liggen alvorens het wordt opgeruimd. Klepelzuigers worden slechts ingezet op plekken die voor andere apparatuur niet bereikbaar zijn (viaducthellingen etc.)
- Wegbegeleidende beplanting (vooral in stedelijk gebied) wordt grotendeels beheerd als hakhout (ca 75 ha) in een tienjarige cyclus.
- Veel aandacht wordt besteed aan overgangen tussen houtopstanden en grasland in de vorm van ruigte- en struweelstroken.
- Een uitgebreid monitoringprogramma maakt deel uit van het beheer van de EGS.

De positieve invloed van het ecologisch beheer op de omvang en samenstelling van de Bredase broedvogelbevolking zal in de lezing nader worden belicht.

Contactgegevens:

Raymond van Breemen
Postbus 90156
4800 RH Breda

@ : r.van.breemen@breda.nl

🌐 : www.breda.nl

Willem Veenhuizen

@ : willemvveenhuizen@casema.nl;

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: Henk van der jeugd

Titel: *Ring-MUS: demografisch onderzoek aan vogels van het stedelijk gebied*

Samenvatting:

Voor veel vogelsoorten vormt het stedelijk gebied een belangrijk habitat waar grote aantallen broedvogels en overwinterende vogels voorkomen. Over de oorzaken van voor- en achteruitgang van vogels in het stedelijk gebied weten we nog weinig. *Ring-MUS* is een monitoring programma speciaal gericht op het verkrijgen van *demografische gegevens* van vogels uit het stedelijk milieu. Binnen het project worden gegevens verzameld over reproductie, overleving en conditie van vogels van het stedelijk milieu middels het vangen en ringen van vogels. Het project is laagdrempelig, deelnemers vangen minimaal twee dagen per maand vogels in hun eigen tuin of een ander geschikt terrein met behulp van mistnetten. Door het laagdrempelige karakter biedt *ring-MUS* uitstekende mogelijkheden om nieuwe ringers op te leiden. Het project is op 1 maart 2011 van start gegaan en na drie maanden wordt er al op 48 locaties, verspreid door het hele land, gevangen. We verwachten eind 2011 circa 80 actieve projecten te hebben. De eerste 'echte' resultaten worden in 2012 verwacht.

Contactgegevens:

Henk van der Jeugd

Vogeltrekstation, Centrum voor vogeltrek en -demografie
Postbus 40
6666 ZG Heteren

@ : H.vanderjeugd@nioo.knaw.nl

🌐 : www.vogeltrekstation.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Spreker: René Oosterhuis
Titel: Kleurringonderzoek aan Huismus

Samenvatting:

De huismus was ooit de meest voorkomende vogel in Nederland maar de laatste decennia gaan de aantallen sterk achteruit. De populatieontwikkeling van de huismus is bekend, maar er is zeer weinig bekend over broedsucces, verspreiding, overleving en de samenstelling van de populaties in verschillende habitats. Om beter inzicht in mogelijke redenen van de daling te krijgen is een onderzoek gestart met individueel gekleurde huismussen.

Het onderzoek wordt uitgevoerd in de provincie Groningen. In 2007 is begonnen in Leek (stedelijk dorp, circa 10.000 inwoners) en Lettelbert (een landelijk dorp, 200 inwoners). In 2010 is een derde locatie toegevoegd in de stad Groningen (een buitenwijk met circa 10.000 inwoners). Op deze locaties worden elk jaar 30-50 huismussen gevangen en geringd en vervolgens worden zo veel mogelijk waarnemingen verzameld. Hiervoor zijn, met financiële hulp van Vogelbescherming, speciale camera's aangeschaft die op voerplekken foto's maken.

In totaal zijn er inmiddels 776 huismussen gemerkt en ongeveer 50.000 waarnemingen verzameld waarvan 95% op de vanglocaties zelf. Uit deze gegevens komen een aantal zaken naar voren:

- Het broedsucces is in Lettelbert hoger dan in Leek
- Adulte vogels vliegen minder ver dan jonge vogels.
- De huismussen uit Lettelbert vliegen verder weg dan de huismussen uit Leek.
- De jaarlijkse overleving van volwassen huismussen is circa 50%.
- Overleving van mannen is iets hoger dan vrouwen.
- Overleving in winter is hoger dan in zomer
- Huismussen in Lettelbert zijn plaatstrouwer dan in Leek

Contactgegevens:

René Oosterhuis
Nijenoertweg 131
9351 HR LEEK

@ : reneoosterhuis@hetnet.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Plenaire lezing: Dr. Ir. Robbert Snep

Titel: Groene steden zijn goed voor mens en vogels;
waarmee krijgen we Nederlandse steden groener?

Samenvatting:

Stedelijk groen is van belang voor voor mensen en voor vogels. er zijn tegenwoordig tal van nieuwe mogelijkheden tot vergroening van de steden stedelijke omgeving, zoals groene gevels en groene daken. Welke meerwaarde hebben deze aanpassing voor mens en vogels?

Voorbeelden van groene buitenlandse steden geven inzicht in de onderliggende redenen om steden groener in te richten en leren welke resultaten bereikt kunnen worden. Ruimtelijke ordening is ook onderhevig aan tijdsgeest, welke Internationale trends zijn er die potentieel tot vergroening van steden kunnen leiden?

Tot slot een blik in de toekomst: een agenda tot vergroening Nederlandse steden. Wat moet er gebeuren om vergroening ook in Nederland te laten slagen?

Met dit verhaal wordt de gewenste habitatverbetering voor stadsvogels te plaatsen in de grotere context van de voordelen van de groene stad. Dit laat zien waar de indirecte kansen liggen om aan stadsvogelbescherming en –beleving te werken

Contactgegevens:

Dr.ir. Robbert Snep
onderzoeker stedelijke (landschaps)ecologie & groene bedrijventerreinen

Alterra - Wageningen UR
Postbus 47
6700 AA Wageningen

☎ : 0317 - 486006 (Alterra)

@ : robbert.snep@wur.nl

🌐 : www.alterra.nl / www.groenemetropolen.nl

Stadsvogelconferentie 2011

Vogelbescherming Nederland

Boulevard 12
3707 BM Zeist

Postbus 925
3700 AX Zeist

030- 693 77 99

Coverfoto: Luc Hoogenstein

Voor vogels & mensen